OPUS
Uluslararası Toplum Araştırmaları Dergisi
International Journal of Society Researches

ISSN:2528-9527
E-ISSN : 2528-9535
Yıl *Year* : 8
Cilt *Volume*:8
Sayı *Issue* :15
Ağustos *August* 2018
Makalenin Geliş Tarihi *Received Date*: 31/07/2018
Makalenin Kabul Tarihi *Accepted Date*: 17/08/2018

24 Haziran Seçimleri Sürecinde Siyasi Partilerin Seçim Beyannamelerinde Avrupa Birliği İle İlişkiler

DOI: 10.26466/opus.449745

*

Ekrem Yaşar Akçay*

*Dr. Öğr. Üyesi, Hakkari Üniversitesi, İİBF, Siyaset Bilimi ve Uluslararası İlişkiler Bölümü Hakkari / Türkiye

E-Posta: ekremyasarakcay@hakkari.edu.tr **ORCID:** 0000-0001-9157-6133

Öz

Bu çalışma 24 Haziran 2018'de yapılan seçim sürecinde seçime katılmış olan siyasi partilerin seçim beyannamelerini inceleyecektir. Çalışmanın temel konusu bu süreçte yer alan siyasi partilerin seçim beyannamelerinde Avrupa Birliği ile ilişkilerin nasıl ele alındığı ile alakalıdır. Söz konusu partilerin iktidar olması durumunda nasıl bir dış politika izleyecekleri, bu dış politika anlayışında Avrupa Birliği-Türkiye ilişkilerinin nasıl devam edeceği ve bu siyasi partiler için Avrupa Birliği ile ilişkilerin ne kadar önemli olduğu çalışmanın temel sorunsalıdır. Çalışma söylem analizi çerçevesinde bir değerlendirme yapacaktır. Bu bağlamda söz konusu bu çalışma 24 Haziran seçimlerine katılmış olan Adalet ve Kalkınma Partisi (AK Parti), Milliyetçi Hareket Partisi (MHP), Cumhuriyet Halk Partisi (CHP), Saadet Partisi (SP), İyi Parti (İYİ PARTİ), Halkların Demokratik Partisi (HDP), Hür Dava Partisi (HÜDAPAR), Vatan Partisi (VP)'nin parti programlarını, tüzüklerini ve geçmiş dönem seçim beyannamelerini de ele alarak 24 Haziran seçim beyannamesinde nasıl bir değişim yaşadıklarını değerlendirilmiş olacaktır. Bu sayede Türkiye'nin yeni dönemde Avrupa Birliği'nin siyasi partiler arasında hangi öncelikte olduğu ve ilişkilerin devamı için neler yapılabileceği analiz edilecektir.

Anahtar Kelimeler: *Siyasi parti, Türkiye, Türk Dış Politikası, Avrupa Birliği, Türkiye-Avrupa Birliği İlişkileri*

OPUS
Uluslararası Toplum Araştırmaları Dergisi
International Journal of Society Researches

ISSN:2528-9527
E-ISSN : 2528-9535
Yıl *Year* : 8
Cilt *Volume*:8
Sayı *Issue* :15
Ağustos *August* 2018
Makalenin Geliş Tarihi *Received Date*: 31/07/2018
Makalenin Kabul Tarihi *Accepted Date*: 17/08/2018

Relations with the European Union in the Political Parties' Election Manifestos during the June 24th, 2018 Elections

*

Abstract

This study will examine the election manifestos of the political parties that have participated in the election process on 24 June 2018. The main theme of the work is related to how the relations with the European Union are handled in the election manifestos of the political parties involved in this process. If they are ruling these parties will watch how a foreign policy, foreign policy at will how to continue the European Union-Turkey relations and the political parties are the main problematic study of how important relations with the European Union. The study will make an assessment in the context of discourse analysis. In this context, this study is aimed at examining the effects of democracy and democracy on the people of the Justice and Development Party (JDP), Nationalist Movement Party (NMP), Republican People's Party (RPP), Felicity Party (FP), Good Party (GOOD PARTY) Party (HDP), Free Trial Party (FTP), Homeland Party (HP) party programs, statutes and past election manifestos will be assessed as to how they have changed in the 24 June election manifesto. In this way, what the new era for Turkey in the European Union, which is a continuation of the relationship between political parties and the priority will be analyzed can be done.

Keywords: *Political parties, Turkey, Turkish Foreign Policy, European Union, Turkey-European Union Relations.*

Giriş

24 Haziran 2018'de Türkiye'de Cumhurbaşkanlığı ve milletvekili seçimi yapılmıştır. Seçimlere sekiz parti katılmıştır. Bu partilerden Adalet ve Kalkınma Partisi (AK Parti) ve Milliyetçi Hareket Partisi (MHP) Cumhur İttifakı; Cumhuriyet Halk Partisi (CHP), İyi Parti (İYİ PARTİ), Saadet Partisi (SP) Millet İttifakı çatısı altında seçime girmiştir. Bununla birlikte Halkların Demokratik Partisi (HDP), Hür Dava Partisi (HÜDA PAR) ve Vatan Partisi (VP) seçimlere ayrı katılmışlardır. Bunların dışında Bağımsız Türkiye Partisi (BTP) seçimlerden çekilmiş Büyük Birlik Partisi (BBP)'nin adayları AK Parti'den Demokrat Parti (DP)'nin adayları İyi Parti'den, Saadet Partisi'nin bazı adayları da CHP listelerinden aday gösterilmiştir (Kavas, 2018).

Yapılan seçimlerde Cumhurbaşkanı adayları;

Cumhurbaşkanı Adayları	**Oy Oranları %**
Recep Tayyip Erdoğan	52,59
Muharrem İnce	30,64
Selahattin Demirtaş	8,40
Meral Akşener	7,29
Temel Karamollaoğlu	0,89
Doğu Perinçek	0,20

oranında oy almışladır (Yüksek Seçim Kurulu, 2018a).

Siyasi partilerin oy oranları ise;

Siyasi Partiler	**Oy Oranları %**	**Milletvekili Sayısı**
AK Parti	42,56	295
MHP	11,10	49
CHP	22,65	146
İYİ PARTİ	10,1	43
HDP	11,70	67
SP	1,34	0
VP	0,23	0
HÜDA PAR	0,31	0
Bağımsızlar	0,15	0

oranında olmuştur (Yüksek Seçim Kurulu, 2018b).

Seçim süreci boyunca siyasi partilerin ve Cumhurbaşkanı adaylarının vaatleri ve söylemleri büyük önem taşımıştır. Özellikle siyasi partilerin dış politika ve AB ile ilişkilere ilişkin söylemleri çalışmamızın temel konusunu oluşturmaktadır. Uzun zamandan beri bozuk olan Türkiye-AB ilişkilerine ilişkin siyasi partilerin söylemleri, iktidar olmaları durumunda söz konusu ilişkilere yönelik nasıl bir politika geliştireceklerini anlamamız açısından önemlidir. Bu bağlamda söz konusu bu çalışma, 24 Haziran seçimleri sürecinde seçimlere giren siyasi partilerin seçim beyannamelerinde nasıl bir dış politika izleneceği ve AB ile ilişkilerin nasıl şekilleneceğini analiz etmeye çalışacaktır. Bu sayede hangi siyasi partinin AB ile ilişkileri desteklediği hangisinin desteklemediği anlaşılmış olacaktır. Diğer yandan söz konusu analiz ile Türkiye'nin yeni dönemde nasıl bir dış politika izleyeceği anlaşılmış olacaktır.

Çalışmada siyasi partilerin eski ve yeni dönem parti programları, seçim beyannameleri kaynak olarak kullanılmıştır. Bununla birlikte bazı ikincil kaynaklardan da faydalanılmıştır.

Cumhur İttifakı Seçim Beyannamelerinde AB İle İlişkiler

Adalet ve Kalkınma Partisi (AK Parti)

Türkiye-AB ilişkileri AK Parti'nin ilk dönemlerinden itibaren önem verdiği konulardan biri olmuştur. AK Parti Türkiye'nin hem coğrafik hem de tarihsel olarak AB ile yakın bağları bulunduğunu söylemiştir. Bu anlamda AB ile ilişkiler AK Parti programları, seçim beyannameleri ve hükümet programlarında ön sıralarda yer alan bir hedef olarak görülmüştür. AK Parti, adaylığın üyelik için önemli olduğunu ve en kısa zamanda katılım müzakerelerine başlanması gerektiği ve Türkiye'nin Kopenhag Kriterlerinin tamamını gerçekleştirme hususunda kararlı olacağını vurgulamıştır (AK Parti, 2002, s. 92).

3 Kasım 2002'de yapılan genel seçimlerde tek başına iktidar olan AK Parti, iktidar olduktan sonra 2004 yılında AB ile müzakerelere başlama tarihi alan ve 3 Ekim 2005'te müzakerelere başlama başarısını göster-

miştir. Bununla birlikte AK Parti son dönemlerinde gerek terör, anayasa çalışmaları gibi iç sorunlar gerek global ekonomik kriz ve Arap Baharı gibi sorunlar gerekse AB ile yaşanan Kıbrıs sorunu ve 15 Temmuz darbe girişimi sonrası AB'nin Türkiye'ye karşı takındığı tutumdan dolayı AB üyelik süreci alt sıralarda yer almaya başlamıştır. Buna karşın AK Parti için AB ile ilişkiler önemli konulardan biri olmaya devam etmiştir (Çayhan, 2014, s. 59-64).

2018 yılı seçim beyannamesinde dış politikada değişim ve sürekliliği esas aldığını ve ülkeyi pro-aktif ve bağımsız bir dış politikaya kavuşturduğunu söyleyen AK Parti, bu sayede Türkiye'nin öncü bir devlet olacağına inanmıştır (AK Parti, 2018, s. 292). İktidarları döneminde Türkiye'nin menfaatine uygun, vizyoner ve gerçekçi bir dış politikayı temel alan AK Parti, hem komşu bölgelerde hem de dünyanın diğer bölgelerinde yaşanan sorunlara çözüm üreten bir anlayış geliştirdiğini söylemiştir. Bu anlamda AK Parti, Türkiye'nin pasif değil aktif bir dış politikaya sahip olması gerektiği ve bu sayede ekonomik ve sosyal gelişimin de sağlanabileceğini vurgulamıştır (AK Parti, 2018).

Bununla birlikte çok boyutlu bir dış politikaya devam edeceğini söyleyen AK Parti, 2005 yılında AB ile katılım müzakerelerine başlamış günümüze kadar 35 başlıktan 16 tanesini müzakerelere açmıştır. AK Parti'ye göre AB ile müzakere sürecinde pek çok başlık açılmaya ve geçici olarak kapatılmaya hazır olmasına rağmen bazı ülkelerin politikaları nedeniyle engeller bulunmaktadır. Buna karşın AK Parti, seçim beyannamesinde de belirttiği gibi Türkiye-AB ilişkilerini stratejik bir hedef olarak görmektedir. Zaten seçim beyannamesinde AK Parti, Dış Politika başlığı altında Avrupa Birliği alt başlığıyla AB'ye verdiği önemi göstermektedir (AK Parti, 2018, s. 288). AK Parti, AB ile ilişkileri çıkar odaklı bir iş birliğinden ziyade AB ile entegrasyonu sağlayan bir ilişki olarak kabul etmekte ve Gümrük Birliği'nin iş birliğini genişleterek iki taraf arasındaki ekonomik ve ticari ilişkileri en üst seviyeye taşımayı amaçlamaktadır. Bunun yanında AK Parti için AB ile ilişkiler diğer ilişkilerin bir alternatifi değil tamamlayıcısı olarak kabul edilmektedir (AK Parti, 2018, s. 149-150).

Milliyetçi Hareket Partisi (MHP)

Türkiye'nin AB ile ilişkilerini başından beri destekleyen MHP, ilişkilerin eşit şartlarda sürmesini istemiştir. İlişkilerin eşit şartlar altında olmaması durumunda AB'nin Türkiye'ye zarar vereceğini düşünen MHP, Ortak Pazar ile Türkiye'nin siyasi, sosyal ve ekonomik geleceğinin sona ereceğini ileri sürmüştür. Bu anlamda MHP AB-Türkiye İlişkilerini desteklese de AB'yi Türkiye için bir kimlik meselesi olarak görmemiş ve Türkiye'nin AB'ye mecbur olduğunu reddetmiştir. (MHP, 1973, s. 48-70).

MHP için Türkiye'nin milli birliğine, bütünlüğü, terör, Kıbrıs, Yunanistan ve Ermenistan konularındaki yaklaşımına ve Türkiye'nin menfaatlerine zarar vermemesi şartıyla, tam üyelik sürecinin devam etmesi gerekmektedir. MHP'ye göre, AB'ye üye ülkelerin Türkiye'nin ulusal hassasiyet duyduğu konulara gösterecekleri saygı, Türkiye'nin bu ülkelerle olan ilişkilerinin geleceğini belirleyecek temel kriterleri oluşturmaktadır (MHP, 2002, s. 120). Türkiye'nin AB üyeliğine eşit şartlar olması halinde destek veren MHP'ye göre AB ile ilişkilerin tek taraflı beklenti ve fedakârlıklar içinde yürütülmemesi gerekmektedir (MHP, 2000, s. 98).

2018 seçim beyannamesinde Türkiye'nin dış politika sürecinde birçok unsurla mücadele ettiğini söyleyen MHP, Türkiye'ye karşı yapılan operasyonlarda hükümetin yanında olduğunu belirtmiştir. Geçmiş dönemlerde parti programları ve seçim beyannamelerinde dış politikadan ve AB'den bahseden ve bu çerçeveden söz konusu alanlara ilişkin politikalar belirleyen MHP, 2018 seçim beyannamesinde ne dış politika ne de AB ile ilgili bir söylemi olmamıştır (MHP, 2018, s. 1-16). Örneğin 2011 seçim beyannamesinde MHP, dış politika başlığı altında AB ile ilişkilerden bahsederek burada AB ile Türkiye ilişkilerinin bir kimlik ve kader sorunu olmadığını söylemiştir. Bununla birlikte MHP iki taraf arasındaki ilişkilerin niteliği, zemini ve çerçevesinin açıklığa ve yeni bir tanıma kavuşturulması gerektiğini vurgulamıştır (MHP, 2011, s. 187). Benzer şekilde 2015 seçim beyannamesinde de dış politika ve AB'den bahseden MHP, AB ile Türkiye arasındaki ilişkilerin Kıbrıs gibi sorunlardan ve AB'nin samimiyetsiz tutumundan dolayı rayından çıktığını söylemiştir. Bunun yanında bazı AB liderlerinin Türkiye'nin tam üye

olamayacağına dair söylemlerine karşın bu durumun kabul edilmez olduğunu vurgulayan MHP, iki taraf arasındaki ilişkilerin Türkiye'nin çıkarlarına zarar vermeyecek şekilde devam etmesi gerektiğini belirtmiştir (MHP, 2015). Buna karşın 2018 seçim beyannamesinde dış politika ve AB'den bahsedilmemiştir.

Millet İttifakı Seçim Beyannamelerinde AB İle İlişkiler

Cumhuriyet Halk Partisi (CHP)

CHP, başından beri Avrupa Birliği'ne tam üyeliği destekleyen bir parti olmuştur. Çünkü CHP için Türkiye'nin AB'ye tam üyeliği, Batılılaşma/çağdaşlaşmanın doğal bir uzantısı olarak görülmüştür (Erhan, 2011, s. 46-47).

CHP, AB'ye tam üyeliği, ekonomik kalkınmadan daha çok AB'nin değerler sistemi yüzünden istemektedir. Çünkü Türkiye, kurulduğundan beri AB'yi bir çağdaşlaşma projesi olarak görmüş ve bu nedenle AB'ye üyelik için çaba sarf etmiştir (CHP, 2011, s. 125).

CHP, Türkiye'nin AB'ye üye olması durumunda, demokrasi, insan hakları gibi Birlik değerler sistemini benimseyeceğini düşünmüştür. Bu yüzden CHP, AB üyeliğini desteklemiştir. Ancak CHP için burada sorun olacak şey, AB'ye üye olmak için kabul edilen ve haksızlık olarak nitelendirilen haksızlıkların kabul edilmesi olmuştur. Yani AB ve üyelerinin, Türkiye'ye çifte standart uygulaması durumunda CHP bunun karşısında duracaktır (CHP, 2002, s. 92-93). Bu durum CHP'nin AB'ye üyeliğe karşı olduğu anlamına gelmemektedir. Yani CHP eşit diğer ülkelerle eşit şartlarda, ülke çıkarları zarar görmeyecek ve Türkiye'nin kimliğine, değerlerine, onuruna sahip çıkacak şekilde ilişkilerin devam etmesi şartıyla AB üyeliğine sıcak bakmaktadır (CHP, 1993, s. 119).

Daha önceki seçim beyannamelerinde olduğu gibi 2018 seçim beyannamesinde de CHP dış politika ve AB konularına yer ayırmıştır. 2018 seçim beyannamesinde AK Parti'nin dış politikada bir tek adam diplomasisi yarattığını söyleyen CHP, Türk Dış Politikasının değişken ve tutarsız olduğunu ve bu yüzden güvenilirliğini yitirdiğini belirtmiştir. Bu politikadan ötürü Türkiye'nin uluslararası arenada itibarının sarsıldığını söyleyen CHP, Türkiye'nin komşularıyla sorun yaşar hale

geldiğini ve Türkiye'nin sorun çözmekten çok kriz yaratmaya başladığını dile getirmiştir (CHP, 2018, s. 14). Türkiye'nin söz konusu bu durumdan kurtulup yeniden itibar kazanması için tek adam diplomasisinin sona erdirilmesi gerektiğini vurgulayan CHP, AK Parti yüzünden Türkiye-AB ilişkilerinin de çıkmaza girdiğini söylemiştir. Bu kapsamda CHP seçim beyannamesinde kısa vadeli hedef olarak AB üyelik sürecini canlandıracağını söylemiş ve üretici çıkarlarını gözeten bir Gümrük Birliği ile daha sağlıklı bir yapı kurulacağını söylemiştir. CHP bu sayede teknoloji seviyesinin yükseleceğini yabancı yatırımların ve istihdamın artacağını ileri sürmektedir (CHP, 2018, s. 56).

AB ile ilişkilerde gerekli reformları yapacağını vaat eden CHP, bozulan ilişkileri düzelteceğini ve tam üyelik hedefini sosyal demokratik hedefler ışığında güçlü ve kararlı bir şekilde kuracağını söylemiştir. Buna karşın CHP ilişkilerin ulusal çıkarı zedelemeyecek şekilde devam edeceğini önemle vurgulamıştır.

İyi Parti (İYİ PARTİ)

İlk kez seçimlere katılan İyi Parti, 2018 seçim beyannamesinde esas itibariyle milli, barış odaklı ve Türkiye'nin tarihi, jeopolitik konumu ve coğrafi zenginlikleri esasına göre gerçekçi bir dış politika benimseyeceğini söylemiştir. Bunun yanında İyi Parti, seçim beyannamesinde uluslararası hukuka uygun, adil, kararlı, akıllı, saygın ve çok yönlü bir dış politika anlayışı ile hareket edeceğini de vurgulamıştır (İyi Parti, 2018a: 43).

Bu kapsamda İyi Parti Türkiye-AB ilişkilerini geliştireceğini ve müzakere sürecini hızlandıracağını vaat etmiştir. İyi Parti Türkiye ile AB arasındaki ilişkilerinin hem Türkiye için hem de Avrupa Birliği için önemli olduğunu düşünmektedir. Ancak İyi Partiye göre AB ile Türkiye arasındaki tam üyelik sürecinin şu anki haliyle hem Türkiye'nin hem de AB'nin çıkarlarına karşılıklı olarak zararlar vermektedir. İyi Parti'ye göre tam üyelik sürecinin bu hale gelmesi, Türkiye'nin tam üyelik şartlarını yerine germemesinden çok AB'nin iç sıkıntılarından kaynaklanmaktadır.

Buna karşın İyi Parti'ye göre ilişkilerin düzelmesi ve gelişmesi sadece iki taraf açısından değil, Ortadoğu, Kafkasya, Balkanlar ve Doğu

Akdeniz gibi bölgeler için de önem taşımaktadır. Bu anlamda İyi Parti'nin iktidar olmasıyla birlikte ilişkilerin yeniden eski haline gelmesi için çalışılacağı vaat edilmiştir. (İyi Parti, 2018b, s. 73).

Saadet Partisi (SP)

Saadet Partisinin Milli Görüş hareketinin tarihte kapatılan diğer partileri gibi AB ve Türkiye ilişkilerine bakışı olumsuz olmuştur. Genel olarak kapitalizme karşı olan Saadet Partisi ve ondan önceki partiler için AB, Türkiye'yi sömürülecek bir Pazar olarak görmekte AB sürecinin sağlıklı bir şekilde işlemesi şartıyla ilişkilerin devam edebileceğini aksi takdirde üyeliğin şart olmadığını söylemiştir. AB'yi bir *"Hıristiyan Kulübü"* olarak gören Saadet Partisi, *"İslam Birliği"* nin Türkiye için AB üyeliğinden daha fazla kazanç sağlayacağı üzerinde durmuştur (Gencer, 2011, s. 1-16).

Çünkü bu partilere göre AB'nin Kıbrıs, Ege Denizi, azınlıkların yeniden tanımlanması konusundaki istekleri ve faaliyetleri Türkiye'nin birlik ve beraberliği için tehdit oluşturmaktadır. Diğer yandan AB'yi Siyonizm'in kontrolünde kurulmuş bir kuruluş olarak gören ve Müslümanlara karşı olduğunu ileri süren söz konusu bu partiler, bu sebepten dolayı AB ile ilişkilerin bu şekilde devam etmesi etmemesinden daha iyi görmektedirler (Akkiraz, 2018).

Bütün bunlara karşın 2018 seçim beyannamesinde 16 yıllık AK Parti iktidarında dış politikanın iflas ettiğini belirten SP, bu nedenden ötürü Türkiye'nin etkisiz ve uluslararası arenada dışlanan bir ülke haline geldiğini söylemiştir. Buna karşın SP, 2018 seçim beyannamesinde AB ile ilişkilerin nasıl devam edeceğine dair bir şeyden bahsetmemiştir (SP, 2018, s. 188).

Seçime Ayrı Katılan Partilerin Seçim Beyannamesinde AB İle İlişkiler

Halkların Demokratik Partisi (HDP)

HDP de kendisinden önce kurulmuş partiler gibi, Türkiye'nin AB'ye tam üyelik sürecini desteklemektedir. Çünkü HDP AB müzakere sürecinin Türkiye'de demokrasinin tam anlamıyla işlemesinde, reformların yapılması ve hızlanmasında gerekli olduğunu savunmaktadır (HDP, 2018a). Örneğin DTP Parti Programında Türkiye'nin demokrasi ve uluslararası hukuka uyumu için BM, Avrupa Konseyi, AGİT gibi kuruluşların ilgili sözleşme ve kararlarına uyması gerektiğini söylemiştir. Bu anlamda demokrasinin yerleşmesi ve gelişmesi için de AB'ye üyelik sürecinin ve iç hukukun AB normlarına uyum sürecinin öncelikli görevlerden olacağını söylemiştir (DTP, 1995, s. 49).

2018 seçim beyannamesinde *"en güzel ülke komşularıyla barış içinde yaşayan ülkedir"* söylemiyle hareket eden HDP, AB'nin insan haklarına riayeti, yerel demokrasi, güçler ayrılığı, hukukun üstünlüğü gibi ilkelerini savunarak hareket edeceğini söylemiştir. Bu bağlamda HDP, AB üyelik müzakerelerine devam edeceğini tam üyelik için gerekli çalışmaları yapacağını vurgulamıştır (HDP, 2018b: 62).

Vatan Partisi (VP)

İşçi Partisinin devamı olan Vatan Partisi düşünce özgürlüğünden yana bir tavır sergileyerek NATO ve AB'ye karşı olmuştur (İşçi Partisi, 1995, s. 13). Vatan Partisine göre herkes istediği düşünceyi açıklamakta özgür olmalı, bu durum demokrasinin gelişmesine ve güçlenmesine katkı sağlayacağı için hiç kimse devleti eleştirdiği için cezalandırılmamalıdır. Bu bağlamda Avrupa bütünleşme sürecinde kapitalizmle emperyalizmin bütünleştiğini ifade eden Vatan Partisi, İşçi Partisi gibi AB'ye katılmaya karşı çıkmaktadır (Çayhan ve Oğurlu, 2014, s. 118-119). Bu nedenle Vatan Partisi AB ile yapılan Gümrük Birliğini son erdireceğini ve yerli üretimin geliştirilip Türkiye'de üretilebilen malların dışarıdan alınmayacağını vurgulamıştır (Vatan Partisi, 2018)

Vatan Partisine göre AB, gelişmiş sanayi ülkeleri tarafından oluşturulan ekonomik bir yapılanmadır. Bu yapıdaki kurallar, Türkiye'nin gelişimi ve kalkınması için problem yaratacaktır. Çünkü AB, emperyalistlerin işçi ve emekçileri daha çok sömürmesine Türkiye'nin iç meselelerine karışmasına imkân tanımaktadır. Bununla birlikte Vatan Partisi için, Ortak Pazarı reddetmek AB ile hiç ilişki kurulmaması anlamı taşımamaktadır. Ona göre Türkiye, çıkarına uygun olan durumlarda AB ile ticari ilişkiler kurmalıdır (Vatan Partisi, 2015, s. 16-17).

Bu bağlamda 2018 seçim beyannamesinde Vatan Partisi, Cumhur İttifakı'nın ve Millet İttifakı'nın NATO ve AB yanlısı olduğunu söyleyerek kendilerinin başı dik ve bağımsız bir Türkiye oluşturacaklarını belirtmiştir. İşçi Partisi gibi AB'ye karşı olan Vatan Partisi 2018 seçim beyannamesinde Türkiye'nin Ankara'dan yönetileceğini ve Washington ve Brüksel'den yönetime son verileceğini vurgulamıştır (Vatan Partisi, 2018).

Hür Dava Partisi (HÜDA PAR)

Türkiye'nin 1952'de NATO'ya üye olduğu andan itibaren NATO çıkarları doğrultusunda bir politika izlediğini söyleyen HÜDA PAR, bu politika nedeniyle Türkiye'nin İslam medeniyetinden uzaklaştığını belirtmiştir. 18 Nisan 2018'de NATO'ya üye ülkelerin Suriye'ye yönelik hava saldırılarına hükümet kanadından destek açıklaması yapılması bu durumun somut göstergesi olmuştur. HÜDA PAR'a göre Türkiye yönünü İslam alemine çevirerek İslam İş birliği Teşkilat ve D-8'le işlerlik kazandırması gerektiğini söylemiştir. Bu bağlamda Türkiye, 400 milyonluk Avrupa Birliği yerine bir buçuk milyarlık İslam âlemine yönelmeli ve ortak ticaret, ortak para birimi oluşturup sınırları kaldırarak uzun vadede tam bir birleşme sağlamalıdır (HÜDA PAR, 2018, s. 22).

Sonuç

24 Haziran seçimleri Türkiye'nin yönetim yapısında önemli değişikliklere neden olmuştur. Bu bağlamda çalışmamız seçim sürecinde siyasi partilerin seçim beyannamelerinde Avrupa Birliği ile ilişkiler kısmını ele almıştır.

Cumhur İttifakında AK Parti, AB ile ilişkileri dış politika ve AB başlıklarında ele almış ve Türkiye-AB ilişkilerini destekler bir tutum sergilemiştir. AB'ye üyelik sürecini stratejik bir hedef olarak gören AK Parti, ilişkileri çıkar odaklı değil entegrasyona dayalı bir ilişki olarak belirtmiştir. Bu kapsamda AK Parti, AB ile ilişkileri en üst seviyeye taşıma konusunda kararlı bir politika izleyeceğini söylemiştir.

Cumhur İttifakından MHP ise bundan önceki seçim beyannamelerine oranla kısa bir seçim beyannamesi sunmuştur. MHP bu seçim beyannamesinde daha çok FETÖ ile mücadeleden bahsetmiştir. Genel politikasında eşit bir ilişki olması şartıyla AB ile ilişkileri desteklediğini dile getiren MHP 2018 seçim beyannamesinde ne dış politika ilkelerinden ne de AB ile ilişkilerden bahsetmiştir.

Cumhur İttifakına karşı oluşturulan Millet İttifakından CHP seçim beyannamesinde dış politika başlığı altında AK Parti'nin tek adam yönetiminin ülkeye zarar verdiğini belirtmiş ve bu durumun AB ile ilişkilere de yansıdığını sile getirmiştir. Bunun için CHP 2018 seçim beyannamesinde dış politika ve AB ile ilişkiler başlığında altında Türkiye-AB ilişkilerinin kısa vadede canlandıracağını vaat etmiştir. Diğer yandan ülke çıkarlarına uygun bir Gümrük Birliği ve tam üyelik süreci için mücadele edeceğini söyleyerek AB ile ilişkiler konusunda genel tutumuna devam etmiştir.

Millet İttifakından İyi Parti ise ilk defa seçimlere katılmış olup 2018 seçim beyannamesinde dış politika başlığı altında AK Parti dış politikasının Türkiye-AB ilişkilerine zarar verdiğini söylemiş ve gerçekçi bir dış politika izleyerek AB'ye tam üyelik sürecini geliştireceğini vaat etmiştir. AB üyelik sürecinin hem AB hem de Türkiye için önemli olduğunu söyleyen İyi Parti, ilişkileri sağlıklı bir zemine oturtarak yola devam edileceğini belirtmiştir. Yani İyi Parti de AB ile ilişkileri geliştirmekten ve desteklemekten yana bir tutum sergilemiştir.

Millet İttifakı üyelerinden Saadet Partisi ise kendisinden önce kurulan Fazilet Partisi, Refah Partisi, Milli Selamet Partisi gibi AB'ye karşı bir tutum sergilemiştir. Genel olarak AB'yi bir Hristiyan Kulübü olarak gören ve tam üyeliğe karşı çıkan Saadet Partisi, 2018 seçim beyannamesinde dış politika başlığı altında 16 yıllık AK Parti iktidarının Türk Dış Politikasını iflasa sürüklediğini söylemesine rağmen AB ile ilişkilerden bahsetmemiştir.

Seçime tek başına katılan partilerden biri olan HDP kendisinden önce kurulan DEHAP, BDP, DTP gibi Türkiye'nin AB'ye üyelik sürecini desteklemiştir. AB'yi kurmuş olduğu değerler sistemi nedeniyle destekleyen ve Türkiye'nin AB'ye üyelik sürecini de bu değerlerin Türkiye'de yerleşmesinden ötürü isteyen HDP, 2018 seçim beyannamesinde de bu doğrultuda gerekli bütün çalışmaları yapacağını vaat etmiştir.

Seçim tek başına katılan ikinci parti Vatan Partisi de kendisinden önce kurulan İşçi Partisi gibi AB'ye karşı çıkmıştır. AB'yi gelişmiş sanayi ülkelerinin kurduğu ekonomik bir yapı olarak gören ve bu işleyişin Türkiye'ye zarar vereceğini iddia eden Vatan Partisi, 2018 seçim beyannamesinde Cumhur İttifakının ve Millet İttifakının NATO ve AB yanlısı olduğunu söyleyerek iktidar olduklarında bu duruma son vereceklerini vaat etmiştir.

Seçimlere tek başına katılan son parti HÜDA PAR de AB'ye karşı bir tutum içinde olmuştur. Türkiye'nin yönünü İslam alemine çevirmesi gerektiğini ve bu bağlamda D-8 İslam İş birliği Örgütü ile daha yakın ilişkiler içinde olması gerektiğini söyleyen HÜDA PAR, batı tarzı dış politika nedeniyle bu durumun gerçekleşmediğini söylemiştir. İktidar olmaları durumunda AB ile ilişkilere son vereceğini belirten HÜDA PAR vaat etmiş olduğu gibi İslam ülkeleriyle yakın ilişkiler kuracağını söylemiştir.

Görüldüğü üzere çalışmamızda seçimlere katılan sekiz partinin temelde 2018 seçim beyannameleri incelenmiş ancak bazı durumlarda partilerin parti programları, geçmiş seçim beyannameleri de kullanılmıştır. 2018 seçim beyannamelerine bakıldığında AK Parti, CHP, HDP ve İyi Parti AB ile ilişkileri desteklerken Vatan Partisi ve HÜDA PAR ise AB ile ilişkilere kaşı çıkmıştır. Saadet Partisi, ideolojik olarak AB'ye karşı çıkmasına rağmen 2018 seçim beyannamesinde AB ile ilişkiler konusunda herhangi bir şey belirtmemiştir. Bunun yanında MHP de eşit şartlarda olması şartıyla AB ile ilişkileri desteklemesine rağmen 2018 seçim beyannamesinde AB ile ilgili herhangi bir şeyden bahsetmemiştir.

EXTENDED ABSTRACT

Relations with the European Union in the Political Parties' Election Manifestos during the June 24th, 2018 Elections

*

Ekrem Yaşar Akçay

Hakkâri University

The elections on June 24, Turkey has led to significant changes in the management structure. In this context, our study addresses the part of political parties' relations with the European Union in their election manifestos. From Public Alliance, JDP has taken the title on foreign policy and EU relations with the EU and EU-Turkey supports the correlating have an attitude. Considering the EU accession process as a strategic goal, the JDP stated that the relations are based on integration rather than focus on interest. In this context, the JDP will follow a decisive policy with EU to move to the highest level.

The NMP, from the Public Alliance, has a short election manifesto compared to previous elections. NMP in this election manifesto is more about the struggle with FETO mentioned. The NMP, which stated that it supports relations with the EU provided that there is an equal relationship in the general policy, not mentioned neither the foreign policy principles nor the EU in the 2018 election manifesto.

From the National Alliance formed against the Presidential Alliance, the RPP stated in the election manifesto that the JDP'S single-man administration has harmed the country and has raised the issue that it is reflected in the relations with the EU. To do this in the short term the EU-Turkey relations in 2018 election manifesto has promised to revive the RPP. On the other hand, he continued his general stance on relations with the EU, saying he would fight for a customs union and full membership process for the country's interests.

From the National Alliance, Good Party participated the first time in elections the AK Party's foreign policy in the 2018 election manifesto said it harm the Turkey-EU relations and has promised to improve the country's EU accession process by following a realistic foreign policy. The good party stated that the EU accessğon process is important for both EU and Turkey, has said relations between the two sides would continue to be a healthy way until it locks into the ground. In other words, the Good Party has also shown an attitude towards developing and supporting relations with the EU.

Among the members of the Nation Alliance, the Felicity Party has shown an attitude towards the EU, such as the Virtue Party, the Welfare Party, and the National Salvation Party. In general, the Felicity Party, which sees the EU as a Christian club and opposes full membership, has not mentioned about EU relations although it says that the 16-year JDP rule under the foreign policy title in the 2018 election manifesto continued Turkish foreign policy.

One of the parties participating in the election alone PDP has supported Turkey's EU membership process. PDP who support the EU because of the values system it has established promised to do all the necessary work in this direction in the 2018 election manifesto.

The Homeland Party, which participated in the election alone, opposed the EU like the Labor Party that was founded before it. EU sees as an economic structure established by the advanced industrial countries for the Homeland Party. Rules of this nature will create problems for Turkey's growth and development. Because the EU, imperialist workers, and laborers make it possible to interfere in the internal affairs of Turkey to more exploitation. Nevertheless, for the Vatan Party, rejecting the Common Market does not mean that there is no relationship with the EU at all. According to HP, Turkey, interest where appropriate, should establish trade relations with the EU. It said that it would hurt to Turkey as economic and politics. However, HP stated that would end this situation.

FTP, who participated in the elections alone, also has an attitude towards the EU. FTP stated that Turkey needs to turn its direction to the Islamic world and in this context, the D-8 Organization of Islamic Cooperation said that there should be in closer relations with Islamic

countries. FTP stated that they would end the relations with the EU in case of their power, and said that they would establish close relations with Islamic countries as well.

As it can be seen, in our study, the election manifestos of the eight parties participating in the elections were mainly examined, but in some cases, party programs of the parties and past election manifestos were also used. Looking at the 2018 election manifestos, the JDP, RPP, PDP and the Good Party supported the EU, while the HP and FTP were associated with the EU. The Felicity Party did not say anything about the EU's relations with the 2018 election manifestos even though it opposes the EU ideologically. Besides, the NMP did not mention anything about the EU in the 2018 election declaration, although the NMP does not support the EU, provided it is on par.

Kaynakça / References

Akkiraz, İ. H. (2018). Milli Görüş Saadet partisi hazımsızlığı. http://www.milligazete.com.tr/koseyazisi/Milli_Gorus_Saadet_Partisi_hazimsizligi/19014#.UyBZkz9_viI.

AK Parti. (2002). Her şey Türkiye için. *AK Parti Seçim Beyannamesi,* Ankara.

AK Parti. (2018). Güçlü meclis, güçlü hükümet, güçlü Türkiye: Yine yaparsa AK Parti yapar. *AK Parti 2018 Seçim Beyannamesi,* Ankara.

CHP. (1993). İdeolojik özümüz ve temel tercihlerimiz. *CHP Parti Programı*, Ankara.

CHP. (2002). Güzel günler göreceğiz. *Cumhuriyet Halk Partisi Seçim Bildirgesi*, Ankara.

CHP. (2011). Özgürlüğün ve umudun ülkesi: Herkesin Türkiye'si. *CHP Seçim Bildirgesi*, Ankara.

CHP. (2018). Millet için geliyoruz. *CHP 2018 Seçim Beyannamesi*, Ankara.

Çayhan, E ve Oğurlu, E. (2014). *Türkiye-AB ilişkilerine siyasal partilerin bakışı*. İstanbul: Beta Yayınları.

DTP. (1995). *Demokratik Toplum Partisi programı ve tüzüğü.* Ankara.

Erhan, Ç. (2011). CHP'nin AB'ye bakışı. Çağrı Erhan, v.d., (ed), *Siyasi Partilerin Avrupa Birliği'ne Bakışı*. Ankara: Ankara Üniversitesi, Basımevi.

Gencer, E. A. H. (2011). Türkiye-Avrupa Birliği İlişkilerinde Temel Bakışlar: Dün, Bugün ve Yarın. *Akademik Bakış Dergisi.* 25, 1-16 .

HDP. (2018a). Halkların Demokratik Partisi programı. http://www.hdp.org.tr/tr/parti/parti-programi/8.

HDP. (2018b). *HDP 2018 Seçim Bildirgesi*. Ankara.

HÜDA PAR. (2018). *Hüda Par seçim beyannamesi.* Ankara: Aksa Grafik.

İşçi Partisi. (1995). *İşçi Partisi seçim bildirgesi*. Ankara.

İyi Parti. (2018a). Milletimizle sözleşme toplumda birlik, ekonomide güven, yönetimde liyakat. *İyi Parti 2018 Seçim Beyannamesi*, Ankara.

İyi Parti. (2018b). *İyi parti programı*. Ankara.

Kavas, A. (2018). 24 Haziran seçimlerine doğru siyasi partilerin seçim beyannamelerinde yerel yönetimler. *TEPAV Değerlendirme Notu*. 201823, 1-11.

MHP. (1973). *Seçim beyannamesi*, Ankara.

MHP. (2000). *Milliyetçi Hareket Partisi programı*, Ankara.

MHP. (2002). Türkiye'nin onurlu geleceği. *MHP Seçim Beyannamesi,* Ankara.

MHP. (2011). 2023'e doğru yükselen ülke Türkiye sözleşmesi: Ses ver Türkiye. *MHP 2011 Seçim Beyannamesi,* Ankara.

MHP. (2015). *MHP 1 Kasım 2015 seçim beyannamesi.* Ankara.

MHP. (2018). Cumhur ittifakı milletin aklı: Milletimize taahhütlerimiz. *MHP 2018 Seçim Beyannamesi*, Ankara.

Saadet Partisi. (2018). Türkiye'nin vizyonu. *Saadet Partisi 2018 Seçim Beyannamesi.* Ankara.

Vatan Partisi. (2015). *Vatan Partisi 2015 seçim beyannamesi*. Ankara.

Vatan Partisi. (2018). Vatan Partisi seçim beyannamesi. http://vatanpartisi.org.tr/genel-merkez/temel-belgeler/vatan-partisi-secim-bildirgesi-26769.

Yüksek Seçim Kurulu. (2018a). Yurt içi, yurt dişi ve gümrük sandıkları dahil cumhurbaşkanı seçim sonucu. http://www.ysk.gov.tr/doc/dosyalar/docs/24Haziran2018/KesinSecimSonuclari/2018CB-416D.pdf.

Yüksek Seçim Kurulu. (2018b). Yurt içi, yurt dişi ve gümrük sandıkları dahil milletvekili genel seçimi sonucu. http://www.ysk.gov.tr/doc/dosyalar/docs/24Haziran2018/KesinSecimSonuclari/2018MV-96C.pdf.

Kaynakça Bilgisi / Citation Information

Akçay, E., Y. (2018). 24 Haziran seçimleri sürecinde siyasi partilerin seçim beyannamelerinde Avrupa birliği ile ilişkiler. *OPUS –Uluslararası Toplum Araştırmaları Dergisi, 8(15*), 2175-2192. DOI: 10.26466/opus.449745